

**OMDAT
JE KIEZEN
WILT!**

2020/2021

profielkeuze

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
1.1 Leren in de bovenbouw	5
1.2 Samenstelling van het profiel	5
1.3 Examen regelement en Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)	5
1.4 Moment van afsluiting	6
1.5 Het rooster	6
1.6 De studiebegeleiding	6
2.1 Profielkeuzebegeleiding	7
2.2 Leerroutes	8
2.3 Procedure toelating van leerlingen met vmbo-t diploma tot havo 4	9
2.4 Procedure toelating van leerlingen met havo diploma tot vwo 5	9
De vakken in de bovenbouw:	
3.1 Aardrijkskunde	10
3.2 Bedrijfseconomie	11
3.3 Biologie	12
3.4 Culturele kunstzinnige vorming	12
3.5 Kunst - Algemeen	12
3.6 Kunst - Muziek	13
3.7 Kunst - Beeldende Vorming	13
3.8 Duits	14
3.9 Economie	14
3.10 Engels	15
3.11 Frans	15
3.12 Geschiedenis	16
3.13 Informatica	16
3.14 Levensbeschouwelijke vorming	18
3.15 Lichamelijke opvoeding	18
3.16 Bewegen, sport en maatschappij (BSM)	19
3.17 Maatschappijleer	19
3.18 Natuurkunde	20
3.19 Nederlands	20
3.20 Onderzoek & ontwerpen	21
3.21 Scheikunde	22
3.22 Wiskunde	22
3.23 Keuzemodule Spaans	24
3.24 Keuzemodule Cambridge Engels	25
3.25 Keuzemodule Frans DELF	25
3.26 Keuzemodule Duits Goethe	26
Bijlagen	
1 Profielkeuzekaart VWO - algemeen deel en keuzemodule en profielen	28
2 Profielkeuzekaart HAVO - algemeen deel en keuzemodule en profielen	30
3 Overzicht vakken bovenbouw SE/CE	32
4 De betekenis van een aantal termen	33

VOORWOORD

Sinds enige tijd zit uw kind in de derde klas en maakt dit jaar de keuze voor één van de onderstaande profielen en de overige vakken waarmee hij/zij in de bovenbouw verder gaat naar het eindexamen.

Overzicht profielen (een uitgebreid overzicht vindt u in bijlage 1 en 2)

maatschappijprofielen

- Cultuur en Maatschappij (CM)
- Economie en Maatschappij (EM)

natuurprofielen

- Natuur en Techniek (NT)
- Natuur en Gezondheid (NG)

De vakken in een profiel hangen met elkaar samen. Met de keuze van bepaalde vakken binnen een profiel komen de leerlingen tegemoet aan eventuele toegangseisen van vervolgstudies. Naast de vakken in het profieldeel volgen alle leerlingen het gemeenschappelijk deel en kiezen ze één vak in het vrije deel.

De keuze voor een profiel houdt in dat bepaalde vakken zullen afvallen. Het maken van die keuze wordt heel verschillend ervaren omdat, volkomen logisch, de meeste kinderen op deze leeftijd geen vastomlijnde plannen hebben richting hun toekomst. Tegelijkertijd maken kinderen elke dag keuzes en zijn ze de afgelopen jaren ook op school bezig geweest met leren kiezen; dat moeten ze in hun schoolloopbaan nogal eens doen. Dit leerjaar wordt er uitgebreid aandacht besteed aan het profielkeuzeproces in de mentorlessen, lessen loopbaanoriëntatie en -begeleiding, individuele gesprekken met de decaan en voorlichtingslessen over nieuwe en bekende vakken.

Wij proberen u en uw kind zo goed mogelijk te helpen en te informeren. Indien u vragen heeft, kunt u altijd contact opnemen.

Esther van Diermen
Ilse Stokman
Wouter van de Hoef

evdiermen@stmichaelcollege.nl
istokman@stmichaelcollege.nl
wvdhoef@stmichaelcollege.nl

decaan afdeling vwo
decaan afdeling havo
conrector onderwijs

1.1 LEREN IN DE BOVENBOUW

In de bovenbouw stellen de docenten hoge eisen aan de leerlingen. Bij de meeste vakken krijgen de leerlingen meer lesstof te verwerken in toetsen en examens. Het tempo in de les ligt hoog en in de les wordt meer geoefend met toepassings- en inzichtvragen. De studiehouding en de manier van studeren moeten hierop worden aangepast. Het is van belang dat leerlingen hun werk goed plannen en studie en vrije tijd op elkaar afstemmen. Discipline en zelfstandigheid zijn twee vereisten voor het behalen van een diploma, zowel op de havo als het vwo.

1.2 SAMENSTELLING VAN HET PROFIEL

De leerling stelt een vakkenpakket samen dat bestaat uit alle vakken van het gemeenschappelijk deel, de vakken uit het profieldeel en één vak uit het vrije deel.

De vakken zijn dus ingedeeld in drie groepen:

1. Het gemeenschappelijk deel is voor alle leerlingen hetzelfde.
2. De leerling heeft verder de keuze uit een van de vier profielen (bijlage 1 en 2) met daarbinnen een profielkeuzedeel.
3. Vrije ruimte; zie voor de mogelijkheden de profielkeuzetabel (bijlage 1 en 2).
4. Het geheel vrije deel (havo 320 uur, vwo 480 uur) is voor een deel door de school ingevuld: levensbeschouwelijke vorming, profielwerkstuk, buitenlandse reis (havo 4 en vwo 4), werkweek (vwo 5), loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB). De leerlingen kunnen zich vervolgens voor een extra module opgeven zoals Spaans DELE, Frans DELF, Duits Goethe en Cambridge Engels.

1.3 EXAMENREGLEMENT EN PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA)

Het schoolexamenreglement en het Programma van Toetsing en Afsluiting dient vóór 1 oktober aan de leerlingen bekend te zijn gemaakt en op de website gepubliceerd. Ook moet het voor die datum bij de inspectie ingediend worden. In het examenreglement zijn regelingen rond schoolexamen en centraal examen opgenomen. In het PTA staat per vak aangegeven hoe zwaar de toetsen en praktische opdrachten meetellen voor het SE. Tevens zijn de toetsperiodes, herkansingsdata en inlevermomenten van praktische opdrachten en handelingsdelen vermeld. Op de ouderavonden aan het begin van het schooljaar wordt er door de mentor uitgebreid aandacht aan geschonken. De mentoren nemen het reglement en het PTA uitgebreid met de leerlingen door in de mentorlessen. Het vormt de basis van de planningsactiviteiten van de leerlingen.

1.4 MOMENT VAN AFSLUITING

Sommige vakken hebben alleen schoolexamens (SE), andere hebben SE en CE (Centraal Examen). In dit laatste geval worden per vak de uitkomsten van SE en CE gemiddeld tot het eindcijfer van het vak. In bijlage 3 vindt u aangegeven welke vakken een SE en CE kennen, dan wel uitsluitend met een SE afgesloten worden. Het CE vindt op een moment aan het einde van het cursusjaar plaats. De onderdelen van het SE kunnen gedurende de hele bovenbouwperiode worden afgesloten. Onze school heeft ervoor gekozen om grotendeels vakken met alleen SE's uit het gemeenschappelijk deel of profieldeel al in de voorexamenklassen af te sluiten.

Dit geldt bijvoorbeeld voor de vakken Cultureel Kunstzinnige Vorming, Maatschappijleer (vwo) en levensbeschouwelijke vorming. In de examenklassen kunnen de leerlingen zich dan meer richten op de vakken waarin zij CE hebben. In de contacturentabel (bijlage 1 en 2) kunt u zien welke vakken al in de voorexamenklassen worden afgesloten. Bij deze vakken staat namelijk geen lesuren vermeld in de examenklassen.

1.5 HET ROOSTER

De leerlingen hebben les volgens een lesrooster. (bijlage 1 en 2).

Om te zorgen voor een adequate studiebegeleiding zijn alle leerlingen een uur per week ingeroosterd met hun mentor/studiebegeleider. Allerlei belangrijke activiteiten zoals leerplannen, toetsoverzichten en leerstrategieën vinden tijdens het mentor/studie uur plaats.

Tussenuren bestaan in de bovenbouw niet meer, deze uren heten **studie-uren**. De leerlingen dienen in deze uren zelfstandig, met behulp van de studiewijzers, en de elektronische leeromgeving (ELO) te werken aan hun vakken. Tevens kunnen leerlingen in deze uren afspraken maken met docenten voor extra begeleiding of uitleg. Verder zijn in de gehele school werkplekken voor leerlingen georganiseerd. Op de donderdagmiddag kunnen (of moeten) de leerlingen tevens op school werken aan praktische opdrachten, huiswerk of achterstanden. De individuele vakbegeleiding vindt in de lessen plaats of aan het einde van de dag.

1.6 DE STUDIEBEGELEIDING

De leerlingen in de bovenbouw hebben allemaal een mentor voor de sociaal-emotionele begeleiding. Deze mentor is tevens studiebegeleider. Wij menen op deze wijze een intensievere en adequate begeleiding te kunnen garanderen. De leerlingen hebben één uur studiebegeleiding in de week.

2.1 PROFIELKEUZE BEGELEIDING

In leerjaar drie wordt uw kind door de mentor en decaan voorbereid op de profielkeuze. Tijdens de lessen loopbaanoriëntatie en -begeleiding onderzoekt uw kind zijn interesses, competenties, waarden, ideeën over mogelijke werkgebieden en favoriete beroepen. In deze lessen wordt onder andere gebruik gemaakt van speeddates met bovenbouwleerlingen, bordspelen, het doen van interviews met ouders en professionals en de website van ministerie van onderwijs www.studiekeuze123.nl

Het doel van de profielkeuzebegeleiding is gericht op:

- Zicht op jezelf: Wie ben ik? Wat kan ik? Wat vind ik leuk?
- Zicht op de wereld van vervolgoopleidingen.

Tijdpad profielkeuze 2020-2021

1.	Profielkeuzebegeleiding zoals hierboven omschreven	september 2020 - februari 2021
2.	Voorlichtingsavond voor ouders	Wordt eind oktober online aangeboden
3.	Ervaringen opdoen in de profielkeuzeweek -Bovenbouwleerlingen in de les -Profielkeuzemiddag; voorlichting over de voor de leerling onbekende vakken in de bovenbouw -Vakkenvoorlichting bij de vaklessen -Vakkenadviesformulier	week van 9 december 2020
4.	Decaan heeft profielkeuzegesprekken met de leerlingen Facultatief: profielkeuzetest	december 2020 - februari 2021
5.	Leerlingen bespreken a/d hand voorlopige profielkeuzeformulier thuis hun keuzes	week van 11 januari 2021
6.	Leerlingen voeren definitieve profielkeuze in	week van 1 maart 2021
7.	De rapportvergadering bespreekt de profielkeuzes	week van 15 maart 2021
8.	Indien nodig heeft de decaan gesprekken met ouders n.a.v. advies rapportvergadering	week van 22 maart 2021
9.	Ouder(s) en leerling tekenen definitieve profielkeuze* en retourneren bij mentor	week van 29 maart 2021
10.	Definitief profielkeuzeformulier ligt bij mentor	uiterlijk 12 april 2021

*Ouder(s) tekent voor de definitieve profielkeuze. Wijzigingen zijn na deze datum alleen in zeer uitzonderlijke situaties mogelijk.

2.2 LEERROUTES

Ná vwo 3

Vrijwel alle leerlingen vervolgen na vwo 3 hun leerweg op het St. Michaël College in vwo 4.

Daarnaast bestaat er de mogelijkheid om te worden bevorderd (in overleg tussen school, leerling en ouders) naar havo 4. Deze voorkeur moet het liefst in april bekend zijn. Deze leerlingen bespreken in overleg met de vwo-decaan hun profiel voor havo 4. Een enkeling doubleert in klas 3. In overleg wordt besloten of vwo 3 dan wel havo 3 over zal worden gedaan.

Eenmaal in vwo 4 is:

- overstap naar havo 4
- een profielwissel
- een vakkenwissel

nauwelijks meer mogelijk. Na de eerste leerlingbespreking zijn deze wisselingen uitgesloten.

Doubleren in vwo 4 en het jaar overdoen in havo 4 is mogelijk.

Van vwo 4 naar havo 5 bevorderd worden is onmogelijk.

De overstap van vwo 5 naar havo 5 is alleen in uitzonderlijke gevallen mogelijk.

Ná havo 3

Vrijwel alle leerlingen vervolgen na havo 3 hun leerweg op het St. Michaël College in havo 4. Indien de leerling overweegt over te stappen naar vmbo-t klas 3 of 4 moet dat in de maand maart via de mentor of decaan worden aangegeven bij de afdelingsleider van klas 3. Dit overstaptraject is maatwerk dat afstemming nodig heeft met alle betrokken partijen: ouders, leerling, SMC en de ontvangende vmbo-school.

Doubleren in havo 3

Doubleren in havo 3 is mogelijk indien de leerling havo 2 of havo 3 nog niet gedoubleerd heeft. Een overstap van havo 3 naar vmbo-t 3 of 4 is maatwerk (zie Ná havo 3).'

Wanneer doubleren in havo 3 is uitgesloten

Indien een leerling in de tweede en de derde klas doubleert of tweemaal doubleert in havo 3 moet er een vervolgopleiding worden gezocht op het mbo óf de overstap worden gemaakt naar het vmbo. Beide mogelijkheden vereisen maatwerk. Een leerling die wil overstappen naar het mbo heeft geen automatisch toegang tot het mbo onderwijs op passend niveau, tenzij gebruik wordt gemaakt van het StapIn-traject van het Regio College. In de maand maart onderzoekt de leerling op het Regio College welke mbo-opleiding op niveau 3 of 4 het beste past. Aan dit traject zijn kosten verbonden, het SMC neemt daarvan de helft voor haar rekening. Een overstap naar vmbo-t 3 of 4 is maatwerk (zie Ná havo 3).

In havo 4 - met overgangsbewijs havo 4 naar het mbo

Indien na overgang van havo 3 naar havo 4 blijkt dat verdere voortgang op de havo geen goede keus is, kan de leerling kiezen voor een mbo-opleiding op niveau 3 of 4. Voor een volledig aanbod van open dagen en informatie over alle mbo-scholen in Nederland, kijk op www.kiesmbo.nl De aanmeldingsdatum voor (alle) mbo-studies sluit ieder jaar op 1 april. In regio Zaandam is het Regio College de grootste aanbieder van mbo-opleidingen. Kijk op www.regiocollege.nl/actueel/agenda voor de actuele agenda.

In havo 4 - vakkenpakket

Eenmaal in havo 4 is een profielwissel en/of een vakkenwissel nauwelijks meer mogelijk en uitgesloten na de eerste leerlingbespreking.

Ná havo 5 - overstap havo 5 naar vwo 5

Het St. Michaël College stimuleert en motiveert de overstap van havo 5 naar vwo 5. Voor de toelatingsprocedure verwijzen wij u naar 2.4.

2.3 PROCEDURE TOELATING VAN LEERLINGEN MET VMBO-T DIPLOMA TOT HAVO 4

Leerlingen die hun VMBO-T diploma hebben behaald kunnen overstappen naar havo 4. De procedure hiervoor wordt op dit moment aangepast. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de afdelingsleider van havo 4, de heer A. Auerbach.

2.4 PROCEDURE TOELATING VAN LEERLINGEN MET HAVO DIPLOMA TOT VWO 5

De overheid heeft afgelopen jaar de **beslissing** genomen om de doorstroom havo naar vwo te versoepelen. De versoepeling houdt in dat elke leerling die geslaagd is op het havo drempelloos mag doorstromen naar 5 vwo. 'Drempelloos' wil in dit geval zeggen dat er verder geen cijfereisen meer gelden (bijvoorbeeld dat er een gemiddelde van een zeven moet zijn behaald voor alle examenvakken).

Wél dient de overstap aan de volgende voorwaarden te voldoen:

1. Op het vwo gelden de voorwaarden van het volgen van de (eindexamen)vakken wiskunde (A, B of C*) én een tweede moderne vreemde taal (MVT): Frans of Duits**. Deze eisen blijven onveranderd. Met betrekking tot het drempelloos overstappen moet de volgende kanttekening worden geplaatst. Een havo leerling die géén examen heeft gedaan wiskunde of MVT begint met een behoorlijk achterstand. De school zal de literatuur en materialen voor het inhalen van de leerstofachterstand aanleveren, maar de overstapper is het aan zichzelf verplicht om hard te werken, de achterstanden ook daadwerkelijk in te halen en zo de kans op het halen van een vwo-diploma te optimaliseren.
2. Daarnaast geldt de verplichting van het opnemen van een extra vak in het pakket, een vwo-leerling doet examen in 8 vakken.

Tijdpad: Overstap havo 5 > vwo 5 start vanaf het tweede semester

april	De havo 5-leerling informeert de decaan (en mentor) over de wens voor een overstap naar vwo 5.
april	De decaan informeert de leerling over de exameneisen op het vwo, overlegt het 8^e vak , informeert de leerling over het inhaalprogramma (waarvan sommige onderdelen zelfstandig worden gedaan door de leerling, zie 1. hierboven).
april	De decaan vraagt de betrokken vakdocenten advies over de haalbaarheid van het vwo-diploma.
mei	De overstapcommissie bestaande uit: de afdelingsleiders havo en vwo, de conrector onderwijs en de decaan, bespreken de adviezen.
mei	De decaan informeert de leerling over de adviezen van de vakdocenten en de overstapcommissie.
juni	De leerling volgt een inhaalprogramma op school, direct na het eindexamen.
augustus	De leerling start in vwo 5.

*Wiskunde C wordt alleen op het vwo CM-pakket aangeboden.

**Er wordt ontheffing verleend voor het volgen van een MTV in één van de volgende gevallen (zie ook de [kamerbrief](#) over ontheffing tweede moderne vreemde taal atheneum):

- de leerling is in bezit van een officiële dyslexieverklaring of;
- de leerling heeft een andere moedertaal dan Nederlands of Fries of;
- de "eenzijdige bèta"-leerling die het onderwijs in één van de natuurprofielen volgt en voor wie het volgen van onderwijs in de taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding hindert.

3.1 AARDRIJKSKUNDE

Waarom aardrijkskunde kiezen?

Aardrijkskunde is een vak dat zich bezighoudt met de bestudering van de inrichting van de aarde. Omdat de inrichting van landschappen deels door de mens, deels door de natuur wordt bepaald, is aardrijkskunde het enige schoolvak dat structureel aandacht heeft voor maatschappij en natuur. Daarbij gebruiken geografen (aardrijkskundigen) de kennis uit de verschillende sociale- en natuurwetenschappen. Aardrijkskunde is daarmee een heel 'breed' schoolvak.

Een concreet voorbeeld

Jaarlijks is er in delen van Afrika sprake van hongersnood. Dat is vreemd, want er is voldoende voedsel op aarde om iedereen te voeden.

Een **econoom** kijkt ter verklaring van hongersnood naar zaken als gebrek aan koopkracht, naar eenzijdige export van grondstoffen en de zwakke positie van deze landen in de internationale handel. Een **politicoloog** kijkt ter verklaring naar de rol van de zwakke en vaak corrupte overheid in deze landen.

Een **historicus** kijkt ter verklaring naar het koloniale verleden en de etnische tegenstellingen en gebrekkige natievorming.

Een **demograaf** kijkt ter verklaring naar de hoge geboortecijfers en de explosieve bevolkingsgroei van deze landen.

Een **klimaatdeskundige** wijst ter verklaring op klimaatverandering en een wetenschapper die tropische landbouw heeft gestudeerd, zal ter verklaring wijzen op grootschalige ontbossing en het optreden van bodemerrosie.

Welnu, een geograaf betreft in zijn verklaring al deze economische, politieke, demografische, klimatologische en bodemkundige verklaringen, voegt daaraan toe verklaringen die verband houden met ligging, afstanden, infrastructuur en transportmogelijkheden en maakt het beeld compleet. Daarbij moet een geograaf kunnen inzoomen op specifieke lokale problemen, en dan weer kunnen uitzoomen en kijken welke overeenkomsten er zijn tussen het optreden van hongersnoden elders op de wereld.

Is aardrijkskunde een nuttig vak?

Natuurlijk! Het vak leidt leerlingen op tot 'generalisten'. Generalisten zijn geen specialisten. Generalisten weten van alles het belangrijkste en overzien ingewikkelde verschijnselen. Zowel fysisch- als sociaal geografen komen momenteel goed aan een baan.

Wanneer kiezen?

Aardrijkskunde is een 'must' voor leerlingen met belangstelling voor politiek, economie, geschiedenis, reizen en landschappen. Maar ook de combinatie met het vak biologie is interessant. Als je een echte bèta-leerling bent, is het natuurlijk ook goed de maatschappelijke en politieke kanten in het oog te houden. Voor de profielen EM en CM is aardrijkskunde een profielkeuzevak. En weet je helemaal nog niet wat je wilt kiezen, dan is aardrijkskunde een goed vak om je breed te oriënteren op een opleiding of beroep.

Welke thema's en regio's worden er in de bovenbouw behandeld?

Op de havo komen aan de orde zaken thema als:

- globalisering;
- het armoedevraagstuk;
- fysische geografische onderdelen als:
platentektoniek, gesteenten, klimaten, zeestromen, bodemkunde;
- natuurgeweld in de VS;
- landbouw in Nederland en Oostenrijk;
- waterbeheer in het riviereengebied;
- stedelijke problemen in Nederland;
- milieuproblemen;
- kaarten maken en analyseren.

en de volgende regio's komen aan de orde:

- grensgebied VS-Mexico; Middellandse Zeegebied; Brazilië.

Op het vwo naast bovengenoemde thema's ook: klimaatverandering; energievraagstuk;

En de volgende regio's komen aan de orde: Internationale waterconflicten in het Midden Oosten; Ethiopië; Latijns-Amerika.

3.2 Bedrijfseconomie (BECO)

Het vak bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid (in het kort: Bedrijfseconomie, BECO) is een algemeen vormend keuzevak, dat in verschillende profielen kan worden opgenomen. Bedrijfseconomie is een vak waarbij het perspectief van de leerling voorop staat. Je leert om als toekomstige werknemer of ondernemer, maar ook als privépersoon in staat te zijn om belangrijke financiële beslissingen in jouw leven te nemen. Je krijgt in de lessen Bedrijfseconomie een heel pakket onderwerpen voorgeschoteld, die ondersteuning geven voor het nemen van deze (financiële) beslissingen.

Economie kijkt naar de samenhang tussen de groepen zoals consumenten, bedrijfsleven, banken, overheid en buitenland. Bedrijfseconomie bekijkt het individu in relatie tot genoemde groepen. Met andere woorden we bekijken het geheel vanuit een bedrijf of een persoon.

Het vak laat zien hoe ondernemingen die producten en/of diensten leveren kunnen bestaan en hoe deze ondernemingen functioneren. Hoe groot is jouw financiële zelfbewustzijn en hoe functioneer jij straks binnen een organisatie? Hoe helpen persoonlijke ervaringen daarbij?

Het examenprogramma bestaat uit een aantal domeinen met passende namen: Van persoon naar Onderneming, Interne organisatie & Personeelsbeleid, Investeren & Financiering, Marketing, Financieel Beleid en Verslaggeving.

Centraal staat hoe je als individu organisaties met een bedrijfseconomische bril kan bekijken en hoe je daarin onderzoek kan doen.

Bij het onderdeel Van persoon naar Onderneming bekijken we hoe je een bedrijf kan opzetten en groter kan maken. Waaraan moet je zeker denken als je voor jezelf wilt beginnen? We kijken ook naar allerlei financiële keuzes die je in jouw leven maakt. Verschillende persoonlijke financiële situaties worden bekeken, zoals het kopen of huren van een huis, verzekeren en de gevolgen van trouwen of samenwonen.

Uiteindelijk moet je later ook de afweging maken om voor jezelf te beginnen of juist in loondienst te gaan bij een bedrijf.

Bij het domein Interne organisatie & Personeelsbeleid gaat het over het maken van werkafspraken met personeel, of juist kiezen voor uitbesteden van activiteiten aan andere ondernemingen en op die manier minder personeel te hebben.

Bij Investeren & Financiering is het van belang dat je leert nadenken over welke richting je met de organisatie wilt ingaan, wat je daarvoor nodig hebt en hoe je aan middelen (geld) gaat komen.

Marketing speelt een belangrijke rol in ons leven, waarbij je jezelf moet afvragen wie de klanten zijn van een onderneming en wat zij nodig hebben. Hoe zorgt een onderneming ervoor dat consumenten haar product wil kopen, of beter kunt voorzien in de wens (behoefte) van de klanten?

Bij het onderdeel Financieel Beleid leer je opbrengsten en kosten in kaart te brengen en leer je hoe je die cijfers kunt analyseren. Doet het bedrijf het financieel goed, of moet er bijgestuurd worden?

Bij het domein Verslaggeving leggen we de nadruk op hoe we de buitenwereld bekend gaan maken hoe het met de onderneming gaat en hoeveel winst en schulden de organisatie heeft. Er zijn namelijk veel andere partijen ook geïnteresseerd in jouw bedrijf, denk bijvoorbeeld aan banken, concurrenten of de belastingdienst.

Zoals je ziet heeft het vak bedrijfseconomie een breed programma met allerlei vaardigheden en kennis die je later kunt gebruiken. Om die vaardigheden onder de knie te krijgen is er flink wat inzet en training nodig, wat uiteraard in de lessen getraind wordt.

Voor nog meer informatie over Bedrijfseconomie kun je terecht bij de heer De Haan (docent Bedrijfseconomie).

3.3 BIOLOGIE

Biologie is een onderdeel van het profiel **Natuur en Gezondheid**. Bij het profiel NT kun je in het vrije deel het vak biologie kiezen. Net als bij de andere natuurwetenschappen, nemen in de biologieprogramma's praktische vaardigheden een belangrijke plaats in. Het gaat dan niet alleen om onderzoek uitvoeren (waarnemingen, experimenten, metingen) en rapportage (presentatie, verslag), maar ook om het hanteren van uiteenlopende vormen van informatie, het verdedigen van eigen standpunten of het werken met grafieken, tabellen, schema's en tekeningen. Je houdt je eveneens bezig met de rol van biologie in het dagelijks leven, de maatschappelijke en economische effecten, evenals de mogelijkheden in de beroepsfeer.

Biologie behandelt in de vierde klas de bouw en werking van cellen en hun onderdelen, de levenscyclus van organismen (groei, ontwikkeling, voortplanting en erfelijkheid), de ethologie (waarbij je veel meer van het gedrag van dieren en mensen zult begrijpen), de vele regelingen die in organismen behoren te zorgen dat alle organen in topconditie blijven en de manieren waarop het organisme zichzelf beschermt tegen allerlei gevaren van buitenaf.

Biologie in de vijfde en zesde klas behandelt onder andere het domein "stofwisseling": een heleboel van wat mensen, dieren en planten doen met de stoffen die ze uit hun omgeving opnemen zal je daar gaan begrijpen. Hoe ze zichzelf ermee opbouwen, hoe ze er energie uit kunnen krijgen en hoe ze met hun afvalstoffen omgaan zijn voorbeelden hiervan. Je verdiept je in de manier waarop organismen, groepen daarvan of hele ecosystemen in elkaar zitten en als samenhangend geheel functioneren. En ook ga je uitzoeken hoe onze zintuigen, zenuw- en spierstelsel precies werken.

Veel succes met je keuze!

3.4 CULTURELE KUNSTZINNIGE VORMING

Culturele en Kunstzinnige Vorming gaat over beeldende kunst, muziek, dans, theater, film, en literatuur. Voor dit vak ga je bijvoorbeeld naar tentoonstellingen, concerten en voorstellingen. En bespreken vooral wat een schilderij, een film of een voorstelling met jou doet. Het is meer een ervaringsvak dan een leervak, waarbij wij ons tot doel stellen je horizon te verbreden. Van je culturele activiteiten leg je een kunstdossier aan. Je maakt ook opdrachten, waarbij je laat zien dat je alle kennis ook kunt verwerken en dat je zelf ook over enige creativiteit beschikt.

3.5 KUNST - ALGEMEEN

Kunst algemeen vormt samen met kunst (muziek of beeldende vorming) één vak en is verplicht voor alle leerlingen met muziek of beeldende vorming. Kunst algemeen is een theoretisch vak, waarbij je veel leert over de geschiedenis van muziek, beeldende vorming, drama en dans. Veel aandacht wordt daarbij besteed aan het begrijpen hoe verschillende kunststromingen, danssoorten en muziekstijlen zijn ontstaan. De samenhang tussen de vier kunstdisciplines wordt duidelijk gemaakt door deze in hun historische context te plaatsen. Om je goed in te kunnen leven in de diverse periodes leggen we regelmatig verband met de kunst van vandaag. Kunst van de twintigste eeuw is een vast onderdeel voor zowel de havo- als vwo-afdeling.

Je zult bij Kunst Algemeen niet alleen werken met boeken, maar ook met veel beeldmateriaal dat unieke fragmenten bevat en met authentieke luisterfragmenten. Kunst algemeen is het eerste vak waarbij individueel examen wordt gedaan met behulp van een CD-rom. Eén van de voordelen is dat iedere leerling het examen in haar of zijn eigen tempo kan maken. Zo kun je zelf beslissen of je een video of geluidsfragment nog eens wilt bekijken en/of beluisteren of juist niet. Dit CD-rom examen is een centraal eindexamen. Het SMC heeft als één van de eerste Nederlandse scholen dit CD-ROM examen ingevoerd en heeft hier al meerdere jaren positieve ervaringen mee.

3.6 KUNST - MUZIEK

Voor alle bovenbouwleerlingen, ongeacht het profiel, bestaat de mogelijkheid om **kunst -muziek of kunst - beeldende vorming** te kiezen. In het profiel C&M is één kunstvak verplicht. Dat is *of* kunst - muziek *of* kunst - beeldende vorming. Een verplicht onderdeel bij dit vak is kunst- algemeen.

Kunst - muziek is voor het grootste deel een praktijkvak. Als je het als examenvak kiest, leer je een muziekinstrument bespelen. Als je dat al kunt, leer je je verder te bekwamen op jouw instrument, zowel individueel als in een groep. Ook aan zingen wordt veel aandacht besteed, zowel solo als met de groep. Je mag zelf kiezen in welk praktijkonderdeel jij jouw SE doet: instrumentaal of zang of allebei. Je leert hoe je je stem goed kunt gebruiken en met welke lichaamshoudingen je de beste prestaties kunt leveren. Bijzonder op onze school is het leren omgaan met geluidsapparatuur en het aanleren van microfoontechniek. Dat kan o.a. in één van de drie splinternieuwe oefenstudio's op school, waarin je solo of met een groepje ongestoord muziek kunt maken! Met dit alles bereid jij je voor op het succesvol presenteren voor een groep. Tijdens het traject naar de eindexamenpresentatie word je intensief begeleid.

Je speelt en/of zingt in verschillende muziekstijlen. Deze leer je ook herkennen. Je stelt een eigen repertoirelijst samen. Ook leer je veel over de ontwikkeling van muziek van vroeger tot nu. Je leert niet alleen de muziek zelf analyseren, maar ook de functies van muziek kennen, denk maar aan reclame en film. Je leert van blad noten lezen en melodieën en ritmes te noteren. Je gaat zelf improviseren en componeren. Dat laatste kan ook met behulp van de computer. Ten slotte leer je kritisch te luisteren naar je eigen muziek en naar die van anderen.

Naast het feit dat muziek maken de intelligentie en de sociale vaardigheden bevordert, kan het vak Kunst-Muziek waardevol zijn als basis voor onderstaande opleidingen:

Conservatorium, Pabo, docent kunst, geluidstechniek, muziekwetenschappen, Media en Cultuurwetenschappen, Theaterwetenschappen, Muziektherapie, Communicatiewetenschappen, Muziekjournalistiek, Film en reclame, Kleinkunstacademie, Radio en Televisie.

In het eindexamen wordt het praktijkgedeelte afgesloten met een eindexamenpresentatie.

3.7 KUNST - BEELDENE VORMING

Voor alle bovenbouwleerlingen, ongeacht het profiel, bestaat de mogelijkheid om kunst - muziek of kunst - beeldende vorming te kiezen. In het profiel C&M is één kunstvak verplicht. Dat is *of* kunst - muziek *of* kunst - beeldende vorming. Een verplicht onderdeel van kunst - beeldende vorming is kunst - algemeen.

Kunst - beeldende vorming is een praktijk vak. Het oefenen met verschillende technieken maakt je vaardig waardoor je daarna zelfstandig eigen werk kan maken met materialen die jou liggen. Onder kunst - beeldende vorming verstaan we de disciplines tekenen, schilderen, ruimtelijk werken en grafische technieken. Daarnaast wordt er aandacht geschonken aan kunstgeschiedenis en kunstbeschouwing.

Na het vervaardigen van verschillende technieken kies je zelf een thema. Dat zelfgekozen thema moet je koppelen met een kunststroming die jou ligt. Vanuit dat thema maak je eigen werk. Dit is een zelfstandig proces, waar zelfontplooiing, eigen interesses en keuzes erg belangrijk zijn. Het proces wordt wel intensief begeleid door middel van aandachtig te kijken naar het eigen werk, maar ook naar het werk van elkaar en van kunstenaars, door te praten over je werk en erover mee te denken, kun je je werk op een hoger plan brengen.

Kunstgeschiedenis en kunstbeschouwing zijn onderdeel van kunst, de samenhang met Kunst - algemeen is groot, maar de kunstgeschiedenis die hier wordt behandeld is toegespitst op de beeldende kunst met daaraan toegevoegd materialenkennis. Je krijgt ook de kans een kunststroming en de daarbij behorende kunstenaars, die jou zelf het meest interesseren, uit te diepen. Het beeldend werk wat jij zelf maakt reflecteer je aan een kunststroming.

Kunst- beeldende vorming is een heerlijk vak voor de enthousiaste tekenaars. Maar ook nuttig, bijvoorbeeld als je van je interesse en bezigheden een beroep wilt maken; er zijn veel beroepen waarbij enige kennis van vormgeving van pas kan komen. Bij sommige vervolgstudies is beeldende vorming waardevol, denk aan:

Bouwkunde, architectuur, industriële vormgeving, grafische industrie, reclame, mode, tuin- en landschapsarchitectuur, fotografie en filmacademie, docent beeldende vorming en CKV, Pabo, werken in een museum (Rijnwaard Academie), verschillende (soorten) kunstacademies.

In het eindexamen wordt het praktijkgedeelte afgesloten, met een eindexamenpresentatie.

3.8 DUIJS

Het eindexamen Duits bestaat uit de volgende onderdelen:

- leesvaardigheid
- kijk- en luistervaardigheid
- gespreks- en spreekvaardigheid
- schrijfvaardigheid
- literatuur
- Grammatica en Idioom

Tijdens het Centraal Eindexamen wordt de *leesvaardigheid* getoetst. Om je leesvaardigheid te oefenen, bestudeer je vanaf de vierde klas eindexamenteksten van voorgaande jaren en lees je teksten uit kranten en tijdschriften. Om je woordenschat te helpen verrijken, leer je woordjes uit het lesboek of uit een apart idioomboek.

Je krijgt twee keer een schoolexamen Idioom in het examenjaar.

De *kijk- en luistervaardigheid* wordt tijdens een schoolexamen getoetst met een kijk- en luistertoets van het Cito. Tijdens de lessen oefen je met dit soort toetsen en met tv-programma's. Ook thuis moet je regelmatig Duitse tv-programma's bekijken, wat tevens je kennis van de Duitse actualiteit en cultuur ten goede komt.

Als toetsing van je *schrijfvaardigheid* schrijf je een persoonlijke of zakelijke e-mail of een forumbericht in het Duits. Aan het eind van de vierde klas en vanaf klas 5 oefen je met genoemde tekstsoorten. In klas 4/5 wordt de grammatica uit de derde klas herhaald en uitgebreid. Je krijgt een schoolexamen Grammatica aan het einde van H4 of V5.

In kleine groepjes of duo's oefen je *gespreks- en spreekvaardigheid*. Je leert je in het alledaagse leven in het Duits te redden en in uiteenlopende situaties op passende wijze te reageren. In de eindexamenklas krijg je een oefentoetsboekje om je op het mondelinge examen voor te bereiden. Tevens moet je een zelfgekozen Duitse tekst in het Duits samenvatten.

Voor het onderdeel *literatuur* lees je enkele werken uit de Duitse literatuur en bekijk je eventueel een verfilming van een bekend werk. Als achtergrondinformatie leer je het nodige over de bijbehorende periode uit de Duitse (literatuur-)geschiedenis.

3.9 ECONOMIE

In 1776 verscheen Adam Smith's beroemde boek *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. Dit boek wordt algemeen gezien als het beginpunt van de economische wetenschap. Sinds de publicatie van Smith's baanbrekende boek heeft de ontwikkeling van het vak economie niet stilgestaan. Zo ontwikkel je bij het vak een economische kijk op de wereld zodat je beter in staat om de maatschappij om je heen te begrijpen. Zo ben jij straks in staat uit te leggen wat de rol is van de overheid tijdens de Coronacrisis, welke type werkloosheid het gevolg is van deze crisis en waarom sommige ondernemers hun risico's van deze crisis niet hebben verzekerd. Kortom, economie is een prachtige en levendige discipline en wij vinden het als docenten een voorrecht om in dit vak onderwijs te geven.

3.10 ENGELS

Het eindexamen Engels bestaat uit de volgende onderdelen:

- a) Leesvaardigheid
- b) Luistervaardigheid
- c) Gespreksvaardigheid
- d) Schrijfvaardigheid
- e) Literatuur

Onderdeel a wordt in een centraal examen getoetst aan het einde van je opleiding. De onderdelen b, c, d en e worden in een schoolexamen getoetst. Het volgende overzicht geeft in het kort de eisen uit het examenprogramma per onderdeel weer.

Leesvaardigheid

Dit onderdeel wordt in het programma in tweeën gesplitst, namelijk in intensief lezen en extensief lezen. Om aan de eisen van intensief lezen te kunnen voldoen, moet je in staat zijn een tekst grondig te bestuderen. Dat wil onder andere zeggen dat je er bepaalde informatie uit kunt halen, onderlinge verbanden kunt leggen, bepaalde betekenissen aan (fragmenten van) teksten toe kunt kennen en de hoofdgedachte eruit kunt halen. Extensief lezen wil zeggen dat je een aantal teksten moet hebben gelezen en in staat bent hier samenvattingen van te maken.

Luistervaardigheid

De eisen die hieraan worden gesteld, komen overeen met die van leesvaardigheid met het verschil dat het hier om gesproken taaluitingen gaat en niet om geschreven teksten.

Gespreksvaardigheid

Op allerlei gebieden moet je je kunnen uitdrukken in een vreemde taal. Zo wordt er van je verwacht dat je om informatie kunt vragen, dat je iemand/situaties kunt omschrijven, dat je je mening of oordeel kunt geven en je gevoelens kunt uitdrukken.

Schrijfvaardigheid

Op het gebied van schrijfvaardigheid wordt hetzelfde van jou verlangd als wat men eist bij gespreksvaardigheid. Wat je mondeling over kunt brengen, moet je dus ook op papier kunnen overbrengen.

Literatuur

Je moet een aantal boeken/(korte) verhalen lezen. Daarbij moet je je leeservaringen kunnen beschrijven, verdiepen en analyseren in de context waarin het boek/verhaal is geschreven. Denk hierbij aan de tijd waarin de schrijver leefde of de tijd waarin het boek/verhaal zich afspeelt. Je moet verwijzingen in het boek kunnen koppelen aan externe bronnen.

3.11 FRANS

Frans is een wereldtaal die door 247 miljoen mensen gesproken wordt. In alle werelddelen spreekt men Frans, en de taal breidt zich met de dag uit! Toch zijn er steeds minder Nederlanders die goed Frans spreken. Als je Frans beheerst, heb je een streepje voor bij een toelating op de universiteit, maar ook later als je solliciteert bij internationale bedrijven.

Gespreksvaardigheid

We oefenen het spreken aan de hand van de diverse spreekoefeningen uit “Grandes Lignes”, maar ook met behulp van situaties uit het dagelijks leven. De leerdoelen: adequaat kunnen reageren in sociale contacten, informatie kunnen vragen en verstrekken, uitdrukking kunnen geven aan gevoelens, etc. Je leert je hoe langer hoe beter uit te drukken in het Frans in uiteenlopende situaties. Indien je meegaat op werkweek naar Parijs, kunt je het geleerde meteen toepassen! Frans is tijdens het grootste deel van de lessen de voertaal.

Leesvaardigheid.

Leesvaardigheid wordt getoetst op het centraal examen en bepaalt voor 50% het eindexamencijfer. We bereiden dit examen voor met teksten en oefeningen uit het lesboek “Grandes Lignes”, krantenartikelen en artikelen uit “Phosphore”, een blad voor Franse jongeren. Later oefenen we ook met eindexamenteksten. We besteden uiteraard veel aandacht aan leesstrategieën.

Schrijfvaardigheid

We beginnen in de bovenbouw met eenvoudige schrijfopdrachten uit het werkboek van de methode “Grandes Lignes”. Daarna gaan we een sollicitatie of een persoonlijke brief schrijven, de grammatica wordt hierbij herhaald. Later leer je een verslag of een informele brief schrijven. Tussendoor oefenen we regelmatig met het schrijven van korte stukjes over actuele onderwerpen.

Kijk- en luistervaardigheid

Er wordt geoefend aan de hand van de kijk- en luisteroefeningen uit de methode, verder met documentaires, interviews, journaals en veel muziek. Op deze wijze maak je kennis met de Franse actualiteit en cultuur. Daarnaast zal je regelmatig luisteroefeningen online doen op verschillende Franse sites. In het examenjaar werken we voornamelijk met de kijk- en luistertoetsen van het Cito.

Literatuur

We bestuderen de hoofdlijnen van de Franse literatuurgeschiedenis zodat je de boeken die gelezen worden, in historisch perspectief kunt plaatsen (alleen vwo). Je leest minimaal een boek uit 19^e eeuw en minimaal twee boeken uit de 20^e eeuw. We lezen ook een deel van elk boek samen, in de klas.

3.12 GESCHIEDENIS

Waarom stortten de Amerikanen zich toch in een hopeloze en bloedige Vietnamoorlog? Welke koning noemde zich “koning Konijn”? Worden de Griekse filosofen terecht als onze culturele voorhoede gezien? Hoe kan het toch dat de Nederlandse politiek zo saai overkomt? Hoe zou jij het optreden van de Nederlandse militairen in Indonesië willen typeren? En die hippies, waarom dat lange haar en die popconcerten?

Zomaar een paar vragen die in de bovenbouw langskomen. Stuk voor stuk serieuze en hele leuke onderwerpen die we grondig aanpakken. Met behulp van boeken, uitleg, maar uiteraard ook met gebruik van de moderne media.

In de profielen EM en CM zal geschiedenis 320 uur op het HAVO en 440 tot 480 uur op het VWO omvatten. De kern van het programma is de ‘oriëntatiekennis’, algemene kennis op hoofdlijnen van de geschiedenis. De kenmerkende aspecten van een bepaald onderwerp moet je kunnen toepassen. Je leert communistische posters te herkennen, je moet je afvragen in hoeverre het nationaal-socialisme wel of niet een totalitair regime is.

Over zes (havo) of tien (vwo) tijdvakken worden in het centraal examen vragen gesteld, met de nadruk op een aantal periodes. Deze zijn voor havo het Britse Rijk, Duitsland en het moderne Nederland; voor vwo stedelijke dynamiek in de lage landen, de Verlichting, Duitsland in Europa en China van keizer tot kapitalisme.

Soms nemen we een bijzonder thema onder de loep, bijvoorbeeld de dekolonisatie van Indonesië of verzet in de Zaanstreek. Een verplicht onderdeel van de geschiedenislessen is “de geschiedenis van de rechtsstaat en de parlementaire democratie”. Het vak wordt afgesloten met schoolexamens, praktische opdrachten en een centraal examen.

3.13 INFORMATICA

Het vak informatica kun je in het vrije deel bij elk profiel kiezen. Door dit vak te kiezen krijg je een beter beeld van het grote belang van de computer en de zaken die daar betrekking op hebben. Denk bijvoorbeeld aan gebruik internet, programmatuur, netwerk, maar ook aan het ontwerpen van systemen en de relatie met de organisaties die systemen gebruiken. Die kennis kun je gebruiken bij je studie, nu en in een vervolgopleiding en waarschijnlijk ook in je latere beroep.

Het programma van het vak informatica bestaat uit vier hoofdonderwerpen:

- het belang van informatica en systemen;
- hard- en software;
- internet en netwerken;
- projectwerk.

Realiseer je dat het vak informatica echt anders is dan wat je in de eerste klas aan computervaardigheden hebt geleerd. Daar leerde je vooral werken met programma's. Bij informatica gebruik je ook programma's maar zijn ze slechts een hulpmiddel, niet een doel op zich.

Wat is het belang van informatica en systemen?

Je kunt bijna geen tak van wetenschap of techniek bedenken of de computer (hiermee wordt ook I-pad of smartphone bedoeld) speelt er een rol in.

In veel gevallen is de computer onmisbaar geworden. Ook in het maatschappelijk leven is de computer diep doorgedrongen. Men spreekt wel van de informatiemaatschappij. Bij dit onderdeel bestudeer je de rol en in het belang van de computer en de daarmee verbonden media. Je krijgt hier ook te maken met de minder leuke bijverschijnselen, zoals de bedreiging van de privacy, het illegaal kopiëren van programma's en rare dingen op internet.

De informatiewereld zit vol met systemen. Denk bijvoorbeeld aan het bank-/girosysteem, waarvan de geldautomaat maar een klein onderdeelje is. Zo zijn er veel meer voorbeelden. Bij de meeste systemen komen netwerken te pas, waarlangs de informatiestromen van het ene punt naar het andere gaan. Sommige systemen moeten heel snel werken, zoals dat van de automatische piloot van een vliegtuig of het besturingssysteem van een geleid projectiel. Andere systemen hebben iets meer tijd, zoals de administratie van een bibliotheek of de cijferadministratie op jouw school. Daar gaat het er vooral om dat je van alles met de gegevens kunt doen. In veel industriële producten zit een klein computertje ingebouwd. Sommige horloges met veel mogelijkheden, snelheidsmeters voor de fiets, maar ook pacemakers (bij hartpatiënten) bevatten ingebouwde chips. Bij informatica leer je slim gebruik te maken van informatiesystemen die anderen gemaakt hebben, bijvoorbeeld databases. Daarnaast ga je ook zelf een eigen systeem ontwikkelen.

Hard- en Software

Bij dit programmaonderdeel leer je in grote trekken hoe een computer werkt en hoe programma's in elkaar zitten. Je wordt ingewijd in de 'geheimtaal' van de computergebruikers, zodat je er voortaan over kunt meepraten. Woorden als modem, database, randapparatuur, bits en bytes worden gesneden koek voor je (misschien zijn ze het al). Van alles over hardware en software dus. Je gaat (hoewel hier zeker niet de nadruk op ligt!) programma's gebruiken om gegevens te verwerken en te presenteren. Je zal ook je eigen programma's gaan schrijven. Daarvoor gebruiken we bijvoorbeeld programmeertalen als Python en Javascript, maar in overleg zijn er ook andere mogelijkheden.

Internet en netwerken

Zoals je hebt gelezen bestaat ons digitale leven uit het gebruik van veel verschillende systemen. Denk daarbij aan Facebook, maar ook digitaal bankieren, navigatiesystemen, die je via een apparaat bediend. Het moet dan wel zo zijn dat de mogelijkheid bestaat om verbinding met de systemen te kunnen maken. Tal van systemen zijn met elkaar verbonden (vaak weet je dat niets eens). De toegang tot veel van deze systemen is het internet. Maar hoe werkt dat eigenlijk? We hebben het dan over digitale netwerken.

Een systeem (website) zoals Facebook is eigenlijk een verzameling webpagina's die aan elkaar zijn gekoppeld. Vanuit Facebook kun je koppelingen met iets anders maken.

Je zult zelf ook vaardigheden opdoen om een website te maken. Misschien kun je het al; in dat geval ga je aan de slag om er nog meer van te weten.

Een website ga je dan ook zelf maken.

3.14 LEVENSBESCHOUWELIJKE VORMING

Het vak levensbeschouwelijke vorming in havo 4 bestaat uit twee onderdelen:

Christendom

Aangezien het christendom grote invloed heeft gehad in Nederland en veel van onze waarden en normen uit de christelijke traditie komen, staat in havo 4 staat deze levensbeschouwing een aantal weken centraal. Je gaat je verdiepen in de geschiedenis en hoofdpersonen van het christendom. Als slotopdracht breng je het geleerde in praktijk door een groepspresentatie te houden in de kathedraal van Antwerpen.

Ethiek

Bij dit onderdeel bestudeer je verschillende ethische uitgangspunten en theorieën. Ethiek gaat over normen en waarden, over het goede en het kwade. Een voorbeeld is: Is het goed om problematische jongeren in een opvoedkamp te stoppen? Tijdens de les worden aan de hand van de theorie allerlei ethische dilemma's besproken en is er veel ruimte voor discussie. Je sluit dit onderdeel af met een SE. Ook moet je kennis toepassen dmv een debat en het schrijven van een ethische analyse.

In vwo 4 wordt de bovenstaande aangevuld met:

Filosofische antropologie

Hier staat de vraag 'wie is de mens' centraal. Je krijgt een aantal theorieën aangereikt van waaruit het menselijk 'zijn' verklaard kan worden. We spreken over het verschil tussen lichaam en geest, over het nature - nurture debat en over gevoelens. Ook worden enkele sociologische onderwerpen besproken om gedrag te kunnen verklaren; waarom gedragen mensen zich in groepen anders dan wanneer zij alleen zijn? Opgedane kennis moet worden toegepast in een PO en het jaar wordt afgesloten met een SE.

3.15 LICHAMELIJKE OPVOEDING

LO voor iedereen!

Het vak lichamelijke opvoeding maakt onderdeel uit van het gemeenschappelijk deel van de bovenbouw en is dus voor alle leerlingen verplicht. Het gaat er nog steeds om dat je bezig bent met veel bewegen binnen verschillende domeinen. In de bovenbouw wordt er van je verwacht dat je zelfstandig je bewegingsactiviteit kiest en bewegingssituatie kan maken en regelen.

Het programma in de bovenbouw ziet er als volgt uit:

- H4/V4: Bewegen en regelen + keuze van onderdelen binnen de domeinen
- V5: Buitenschoolse keuze activiteiten
- H5/V6: Buitenschoolse keuze activiteiten

Lichamelijke opvoeding moet minimaal met een voldoende worden afgesloten.

3.16 BEWEGEN, SPORT EN MAATSCHAPPIJ (BSM)

Wil je straks naar de Academie voor Lichamelijke opvoeding? Ga je misschien in de gezondheidszorg werken? Word je fysiotherapeut of bewegingstherapeut? Is een studie sportmanagement of bewegingswetenschappen iets voor jou? Of vind je het gewoon alleen maar erg plezierig om met sport en alles wat daar mee te maken heeft bezig te zijn en zou je je er best wat verder in willen verdiepen? In al die gevallen is het keuzevak BSM in het vrije deel van de bovenbouw echt iets voor jou!

Je hoeft geen topsporter te zijn om mee te kunnen doen, maar het is wel belangrijk dat je geïnteresseerd bent in sport en bewegen en vooral ook in de achtergronden ervan. Ook moet je het leuk vinden bewegingssituaties te bedenken en ga je de rol van coach, instructeur, scheidsrechter, observator of organisator vervullen.

BSM is onderverdeeld onder de volgende vier domeinen:

Bewegen

Bewegen en regelen

Bewegen en gezondheid

Bewegen en samenleving

Bij 'bewegen' vergroot je je vaardigheid in verschillende sporten die je niet in reguliere LO lessen krijgt. Ook krijg je een aantal onderdelen die je al wel kent uit de reguliere LO lessen, maar er nu dieper op ingaat. Zo moet je voor bewegen op muziek een eigen videoclip maken en ga je bij turnen een combinatiesprong leren. Kortom, allemaal nieuwe en uitdagende dingen.

Bij 'bewegen en gezondheid' en 'bewegen en samenleving' doe je achtergrondkennis op over sport en bewegen. EHBO is één van de onderdelen die je gaat leren. Ook ga je meer inzicht krijgen in fitheid testen en verbeteren. Je leert een persoonlijk trainingsschema maken en krijgt meer inzicht in blessures en blessurepreventie. Hoe de bewegingscultuur in elkaar steekt, welke rol de politiek speelt en wat de effecten en gevolgen van sponsoring zijn gaan we je ook leren

Dat kost allemaal best wat tijd, maar die heb je ook want er staat op de havo 320 uur en voor vwo 440 uur studielast voor. Voor alle duidelijkheid, dat komt bovenop de tijd die je in het gemeenschappelijke deel al aan LO besteedt!

Bepaalde onderdelen, vooral bij de praktijk, zijn voor havo en vwo gelijk. Vooral de theorie is verschillend. Alle eindtermen voor het vak worden getoetst in een schoolexamen.

3.17 MAATSCHAPPIJLEER

Het vak maatschappijleer wil leerlingen ervan bewust maken, dat zij deel uitmaken van een groot aantal maatschappelijke structuren en processen. Dat deze ons leven beïnvloeden en dat wij deze mede beïnvloeden kunnen.

Diverse thema's worden behandeld rondom de thema's parlementaire democratie, rechtsstaat, pluriforme samenleving en verzorgingsstaat. Actuele politieke en maatschappelijke gebeurtenissen, zowel nationaal als internationaal, zijn vaak aanleiding tot discussie en het kennismaken van onze samenleving.

Het vak wordt ook wel omschreven als "politieke en sociale vorming". Daarmee wordt bedoeld dat het om méér gaat dan het consumeren van leerstof. De leerlingen worden gestimuleerd, op grond van feiten en informatie, een eigen standpunt te ontwikkelen en daarmee met een kritische blik naar de samenleving te kijken.

Het cijfer voor het vak komt tot stand op basis van een aantal schriftelijke examens en een praktische opdracht waarin een door de leerlingen zelf gekozen maatschappelijk probleem nader wordt geanalyseerd. Het vak is voor alle leerlingen verplicht. In havo 5 en vwo 4 wordt maatschappijleer gegeven.

3.18 NATUURKUNDE

Wat is natuurkunde?

Wat natuurkunde inhoudt, weet je al van de tweede en derde klas. Je leerde over lenzen, elektrische stromen, krachten, geluid, etc. Allemaal nuttige zaken waar je dagelijks mee te maken hebt. Je deed af en toe een practicum en maakte daarvan een verslag. Je stoeide wat met formules; er moest vaak wat worden uitgerekend.

Hoe ziet de natuurkunde er in de bovenbouw uit?

Alle onderwerpen uit de onderbouw komen weer terug om verdiept te worden. Enkele onderwerpen, zoals medische beeldvorming en sterrenkunde, komen erbij. Toch is het niveau in de vierde klas plotseling hoger.

Waarom zou je natuurkunde kiezen?

Je kunt de natuurkunde kiezen in verband met een toekomstig beroep. Het is een vak dat soms echt geëist wordt door vervolgopleidingen. Met dit vak heb je daarom na je examen de grootste keuze uit de studierichtingen.

Als je natuurkunde niet voor een toekomstig beroep nodig hebt, is het toch nuttig om dat vak te kiezen. De techniek beheerst steeds meer ons leven. Ook natuurkundige kennis kan tot 'algemene ontwikkeling' gerekend worden. De toepassingen van de natuurkunde breiden zich alleen maar uit. Het is ook nuttig dat je getraind wordt in het oplossen van problemen en in het logisch denken.

Als je twijfelt?

Sommige leerlingen zullen blij zijn dat ze na de derde klas van natuurkunde af zijn. Er zijn ook mensen die natuurkunde wél leuk vonden. 'Ik hoefde bijna niets te doen en haalde toch zevens'. De keuze is dan in beide gevallen eenvoudig. Maar wat te doen als je twijfelt? Je weet nu dat je met natuurkunde na je examen nog alle kanten op kunt. Met hard werken kom je een heel eind, toch moet je ook wel enige aanleg hebben. De school biedt je de mogelijkheid om je op een exacte aanleg te laten testen.

3.19 NEDERLANDS

Ben je ook zo nieuwsgierig/nieuwsgierig/nieuwsschierich?

Je weet dat je op school zit om je kennis te vergroten, allerlei vaardigheden onder de knie te krijgen, nieuwe ideeën op te doen en natuurlijk ook voor de sociale contacten. Kortom, je zit op school om je te ontwikkelen.

Het vak Nederlands geeft je de kans jezelf te ontwikkelen tot een goede lezer, schrijver, spreker en luisteraar. Natuurlijk was je dat al tot op een bepaald niveau. Mogelijk blink je in een van de opzichten zelfs wel uit! Maar waarschijnlijk beheers je nog niet alles op het gewenste eindexamenniveau.

In de bovenbouw bestaat het eindexamen Nederlands uit een schoolexamen en een centraal examen. In het schoolexamen staan de mondelinge taalvaardigheid, de schrijfvaardigheid en de literatuur centraal. Hierop bereid je je voor door zelf veel teksten te schrijven, boeken te lezen en door te discussiëren en debatteren. Het centraal examen heeft vooral betrekking op de leesvaardigheid bij zakelijke teksten.

Na je eindexamen kun je je vaardigheden inzetten voor de studie die je gaat volgen of de baan die je graag wilt hebben. Juist dan zijn deze vaardigheden vaak van groot belang.

3.20 ONDERZOEK & ONTWERPEN (O&O)

Het vak O&O in de bovenbouw geeft je een voorsprong bij je vervolgstudie

In april 2007 heeft het ministerie van OCW het vak Onderzoeken en Ontwerpen (O&O) erkend als examenvak voor de vernieuwde Tweede Fase op havo en vwo, als profielkeuzevak voor de beide N-profielen, of desgewenst in het vrije deel van elk van de profielen. Het vak omvat een studielast van 360 uur in het havo en 440 uur in het vwo.

Vanaf klas 4 kunnen leerlingen instappen in het Technasium. Dit geldt ook voor leerlingen die in de onderbouw de technasiumstroom niet gevolgd hebben; met hen volgt een intakegesprek.

Op het Technasium worden leerlingen uitgedaagd om zaken te onderzoeken of te ontwerpen. Ze werken aan werkelijke vraagstukken uit de wereld van techniek. Ook al hebben ze hier het kennisniveau nog niet voor, juist door er aan te werken vergroten ze hun kennis aanzienlijk. In de bovenbouw werken leerlingen aan projecten die aansluiten bij hun eigen interesse. Hiervoor kiezen ze met een team een werkveld dat hen interesseert. Vaak werken leerlingen aan een onderwerp dat de lesstof van het schoolprogramma overstijgt. Zo komen ze in aanraking met nieuwe theorie en kennis, en de toepassing daarvan bij interessante beroepen en bedrijven.

Waar in de technasiumstroom van de onderbouw de nadruk ligt op *kennismaking met de bètawerelden* en het verwerven van vaardigheden: *samenwerken, projectmatig werken, praten met een opdrachtgever, zelf organiseren van je werk, plannen, communiceren, zoeken van de juiste partners, maar ook discipline en creatief denken*, draait het in de bovenbouw met name om **verdieping en het bepalen van een eigen richting**. Je zult vooral werken aan keuzeprojecten: je kiest een onderwerp op basis van jouw interesse en gaat daarbij op zoek naar een opdrachtgever en naar experts uit het hoger onderwijs (HBO of WO). Hierdoor krijg je meteen een beeld of een bepaalde opleiding/beroep bij je past!

O&O in VWO 4, 5 en 6

In het 4e leerjaar krijg je eerst de keuze uit een aantal kant-en-klare projecten en daarna volgen twee keuzeprojecten die je zelf schrijft. In leerjaar 5 voer je twee keuzeprojecten uit waarbij je zelf op zoek gaat naar een opdrachtgever. In klas 6 doe je een uitgebreidere opdracht voor een bedrijf of instelling. Deze opdracht heet de meesterproef en is te combineren met je PWS.

O&O in HAVO 4 en 5

In het 4e leerjaar krijgt je een voorgeschreven project en twee keuzeprojecten aangeboden. In klas 5 doe je een uitgebreidere opdracht voor een bedrijf of instelling. Deze opdracht heet de meesterproef. Je kunt de meesterproef combineren met je PWS.

Diploma en certificaat:

Ben je geslaagd, dan krijg je naast je diploma ook een certificaat van het Technasium. Een vervolgopleiding ziet graag breed opgeleide leerlingen. Met een Technasium-certificaat heb je al snel een streepje voor.

De vaardigheden die je ontwikkelt, zijn erg belangrijk om goed te kunnen functioneren als student en later bij het uitvoeren van een beroep. Bij O&O word je steeds beter in deze vaardigheden. Bovendien kom je meer te weten over jezelf, je sterke en zwakke kanten. Leerlingen die het Technasium hebben gevolgd, zijn daardoor beter voorbereid op latere studies en ze stromen gemakkelijker door naar een hogeschool of universiteit.

3.21 SCHEIKUNDE

Het vak scheikunde in de bovenbouw borduurt verder op de basis die gelegd is in de onderbouw. Deze kennis wordt langzamerhand uitgebreid zodat veel voorkomende chemie uit het dagelijks leven ook binnen handbereik komt. Leerlingen leren onder andere hoe de batterij van hun mobiele telefoon nu eigenlijk werkt, hoe het aluminium van hun mountainbike gewonnen en bewerkt wordt en hoe de hoogovens werken.

Zoals leerlingen gewend zijn bij scheikunde wordt er practicum gedaan. In iedere jaarlaag worden er verscheidene experimenten uitgevoerd, soms om iets te illustreren. Maar steeds vaker om ook zelf een chemisch onderwerp te onderzoeken. Naast de leuke zaken zoals practica, moet er echter ook een stevige basis worden gelegd in de vorm van lessen over atoombouw, moleculaire stoffen, metalen, zouten, chemisch rekenen en organische chemie. Anders kun je de practica niet begrijpen. Een wisselwerking tussen theorie en practica dus! Dat maakt scheikunde juist zo boeiend, ook in de bovenbouw.

3.22 WISKUNDE

Bij alle wiskundevakken leer je probleemsituaties in wiskundige termen analyseren en oplossen. Het ligt uitdrukkelijk in de bedoeling om daar in de nieuwe wiskundeprogramma's meer aandacht aan te besteden. Daarbij spelen o.a. een rol het modelleren (bijv. een formule maken bij een situatie), het werken met en begrijpen van formules en logisch redeneren. Ook het functioneel gebruiken van ICT (bijv. computerprogramma's) is van belang.

havo

In de vierde klas is voor drie van de vier profielen een wiskundevak verplicht. Alleen in het Cultuur en Maatschappij profiel is wiskunde A een keuzevak. We zullen hieronder kort toelichten wat je kunt verwachten bij de verschillende soorten wiskunde.

Wiskunde A

Algebra en tellen: Rekenen met getallen en met variabelen. Daarnaast ook met behulp van o.a. schema's handig nagaan hoeveel mogelijkheden er zijn.

Verbanden, zoals lineaire en exponentiële verbanden, machtsfuncties en gebroken functies.

In de onderbouw heb je hier al mee kennis gemaakt en uiteraard gaan we nu een paar stapjes verder o.a. door te kijken naar functies van meer variabelen en het bestuderen van veranderingen (toe-/afnames). Er wordt veel aandacht besteed aan toepassingen in de praktijk.

Statistiek: Je leert bijv. tabellen en grafieken te interpreteren en te beoordelen. Wat kun je eruit halen? Wat wordt er gesuggereerd, en in hoeverre klopt dat? Je leert ook gegevens (bijv. van een onderzoek) te verwerken, weer te geven in grafieken, tabellen en diagrammen. Je leert data analyseren en kenmerken van een verdeling beschrijven (bijv. over de spreiding). Je leert op basis van steekproefgegevens uitspraken te doen over de hele groep, en iets over de betrouwbaarheid daarvan te zeggen. Het gebruik van ICT is bij dit onderdeel van groot belang.

Wiskunde B

Functies, grafieken en vergelijkingen: Bij wiskunde B hebben heel veel onderwerpen te maken met functies, grafieken en vergelijkingen. Naast de bij wiskunde A genoemde onderwerpen komen o.a. goniometrische en logaritmische functies aan de orde; ook leer je met behulp van differentiëren berekenen hoe snel een functie toe- of afneemt. In het algemeen zijn het rekenen met formules (bijv. een formule omzetten in een andere, door haakjes wegwerken, ontbinden, vereenvoudigen etc.) en het stapsgewijs oplossen van vergelijkingen belangrijke onderdelen van wiskunde B.

Meetkundige berekeningen in het platte vlak: je leert afstanden en hoeken berekenen met behulp van de stelling van Pythagoras, de sinus- en de cosinusregel. Ook veel aandacht voor snijpunten van lijnen en cirkels, en niet te vergeten raaklijnen aan cirkels.

Wiskunde D

Wiskunde D kan alleen gekozen worden naast wiskunde B. Het is een verdieping en een verbreding van dat vak. Wiskunde D bestaat op het havo uit vier onderwerpen: Statistiek en kansrekening, Ruimte meetkunde, Wiskunde in de technologie en een Keuzeonderwerp. Wiskunde D wordt afgerond met een schoolexamen. Er is geen centraal examen.

VWO

In de vierde klas is voor alle profielen een wiskundevak verplicht.

Wiskunde A

Algebra en tellen: Rekenen met getallen en met variabelen. Daarnaast ook met behulp van o.a. schema's handig nagaan hoeveel mogelijkheden er zijn

Verbanden: Aan de orde komen o.a. machtsfuncties, exponentiële, logaritmische en goniometrische verbanden. Er wordt veel aandacht besteed aan toepassingen in de praktijk. Je leert functievoorschriften op te stellen en te bewerken, vergelijkingen en ongelijkheden op te lossen en de uitkomsten te interpreteren.

Veranderingen: Aandacht voor rijen, zoals 2,5,8,... of 20,10,5,...

Ook leer je met behulp van differentiëren berekenen hoe snel een functie toe- of afneemt, en hoe je daarmee de optimale situatie (bijv. minimale afstand) kunt bepalen.

Statistiek en kansrekening: Je leert bijv. tabellen en grafieken te interpreteren en te beoordelen. Wat kun je eruit halen? Wat wordt er gesuggereerd, en in hoeverre klopt dat? Je leert ook gegevens (bijv. van een onderzoek) te verwerken, weer te geven in grafieken, tabellen en diagrammen. Je leert data analyseren en kenmerken van een verdeling beschrijven (bijv. over de spreiding). Je leert op basis van steekproefgegevens uitspraken te doen over de hele groep, en iets over de betrouwbaarheid daarvan te zeggen. In dit verband is het werken met kansen en kansverdelingen van belang. Het gebruik van ICT speelt bij met name het analyseren van grote datasets (met duizenden of miljoenen gegevens) een grote rol.

Wiskunde B

Functies, grafieken en vergelijkingen: Aan de orde komen o.a. machtsfuncties, goniometrische functies, exponentiële functies en logaritmische verbanden. Speciale aandacht voor het limiet gedrag: wat gebeurt er wanneer je bij de functie de x-waarde steeds groter maakt? Er wordt minder aandacht besteed aan toepassingen in de praktijk dan bij wiskunde A. De nadruk ligt meer op algebra, o.a. het oplossen van vergelijkingen en het analyseren van functies. Wiskunde B is een stuk abstracter dan A.

Differentiaal- en integraalrekening: Differentiëren speelt een grote rol, maar gaat veel verder dan bij wiskunde A. Bovendien leer je ook primitiveren. Dit is een techniek waarmee je bijv. de oppervlakte onder een grafiek en de inhoud van een omwentelingslichaam kunt berekenen. Algebraïsche vaardigheden zijn ook bij dit onderwerp erg belangrijk.

Meetkunde met coördinaten: je leert meetkundige eigenschappen van objecten onderzoeken en bewijzen, gebruik makend van meetkundige en algebraïsche technieken en ICT. Belangrijk zijn in dit verband de keuze van een geschikt coördinatenstelsel (x- en y-as), en het opstellen van algebraïsche voorstellingen voor lijnen, cirkels etc. Ook vectoren komen aan bod en er wordt speciale aandacht besteed aan toepassingen in natuurkunde e.d.

Wiskunde C

Algebra en tellen: Rekenen met getallen en met variabelen. Daarnaast ook met behulp van o.a. schema's handig nagaan hoeveel mogelijkheden er zijn.

Verbanden: Aan de orde komen o.a. machtsfuncties, exponentiële en logaritmische verbanden. Er wordt veel aandacht besteed aan toepassingen in de praktijk. Je leert functievoorschriften op te stellen en te bewerken, vergelijkingen en ongelijkheden op te lossen en de uitkomsten te interpreteren.

Veranderingen: Aandacht voor rijen, zoals 2,5,8,... of 20,10,5,...

Ook aandacht voor de vraag hoe je kunt zien hoe snel een functie toe- of afneemt, maar geen differentiëren.

Statistiek en kansrekening: Je leert bijv. tabellen en grafieken te interpreteren en te beoordelen.

Wat kun je eruit halen? Wat wordt er gesuggereerd en in hoeverre klopt dat? Je leert ook gegevens (bijv. van een onderzoek) te verwerken, weer te geven in grafieken, tabellen en diagrammen. Je leert data analyseren en kenmerken van een verdeling beschrijven (bijv. over de spreiding). Je leert op basis van steekproefgegevens uitspraken te doen over de hele groep, en iets over de betrouwbaarheid daarvan te zeggen. In dit verband is het werken met kansen en kansverdelingen van belang. Het gebruik van ICT speelt bij met name het analyseren van grote datasets (met duizenden of miljoenen gegevens) een grote rol.

Logisch redeneren: Je leert de correctheid van redeneringen te analyseren, o.a. met behulp van symbolen, waarheidstabellen en diagrammen.

Vorm en ruimte: Je leert van ruimtelijke objecten aanzichten en perspectieftekeningen maken en er berekeningen aan uitvoeren. Hierbij wordt met name aandacht besteed aan beeldende kunst.

Wiskunde D

Wiskunde D kan alleen gekozen worden naast wiskunde B. Het is een verdieping en een verbreding van dat vak. Wiskunde D bestaat op het vwo uit zes onderwerpen: Kansrekenen en statistiek, Dynamische modellen, Meetkunde (ook in de ruimte), Complexe getallen, Wiskunde in de wetenschap en een Keuzeonderwerp. Wiskunde D wordt afgerond met een schoolexamen. Er is geen centraal examen.

3.23 KEUZEMODULE SPAANS

Spaans is de tweede meest gesproken taal ter wereld. 470 miljoen mensen in 21 landen hebben Spaans als moedertaal en in nog eens 21 landen wordt Spaans gesproken. De kans is dan erg groot dat je Spaans veel tegenkomt om je heen; op reis, gewoon op straat, in het nieuws of straks tijdens je (internationale) vervolgstudie.

Voor wie en waarom?

Spaans is bedoeld voor havo- en vwo-leerlingen die iets extra's willen doen en een uitdaging zoeken. Iedereen met voldoende motivatie en inzet kan meedoen!

Het beheersen van de Spaanse taal staat goed op je C.V. en kan handig zijn als je deel gaat nemen aan selectieprocedures bij je gewenste vervolgopleiding. Ook wanneer je een internationale carrière beoogt is kennis van de Spaanse taal een aanrader.

Wat is het doel van de cursus?

Het doel van de cursus is het behalen van een internationaal erkend certificaat: DELE.

DELE is de afkorting van 'Diploma de Español como Lengua Extranjera' en het betekent 'Diploma voor Spaans als Vreemde Taal'. De DELE diploma's zijn de enige officiële diploma's met een internationaal karakter die de kennis en beheersing van het Spaanse taal bewijzen en die namens de Spaanse Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Sport door het Instituto Cervantes worden toegekend.

Wat is de praktische invulling?

Je volgt Spaans 1 uur per week en het vak start in de vierde klas. Daarnaast werk je nog circa 1 uur per week zelfstandig aan het vak. Tijdens de 1-jarige module Spaans werken we toe naar niveau A1/A2. Je kunt er eventueel voor kiezen om de cursus te vervolgen in klas 5 en daarmee een hoger niveau te bereiken (A2/B1).

Naast dat we bezig gaan met de taalvaardigheden (lezen, luisteren, schrijven en spreken) leren we ook aspecten van de Spaanse- en Latijns-Amerikaanse cultuur kennen. We gaan kennismaken met Spaanse films, poëzie, kunst, tradities en als hoogtepunt de Spaanse keuken proeven.

Wil je meer weten?

Voor meer informatie over deze cursus kijk op:

http://utrecht.cervantes.es/nl/diplomas_spaans/algemene_informatie_diplomas_spaans.htm
en/of neem contact op met de docent: drs. E.D. van Diermen, evdiermen@stmichaelcollege.nl

NB: De lessen kunnen gevolgd worden onder voorbehoud van je schoolrooster. Er zijn kosten verbonden aan deelname van het DELE examen.

3.24 KEUZEMODULE CAMBRIDGE ENGELS

Op onze school wordt op de havo en het vwo de mogelijkheid geboden om Cambridge Engels te volgen. In havo 5 en vwo 5 krijgen de leerlingen al dan niet naast regulier Engels (als zij vervroegd examen hebben gedaan vervallen de 2 reguliere lessen Engels) 2 uur Cambridge Engels per week en moeten zij rekening houden met +/- 2 à 3 uur aan zelfstudie. De opgaven zijn zeer praktisch en vergen inhoudelijk veel taalvaardigheid en creativiteit, waarbij datgene wat zij leren direct toegepast en verwerkt kan worden in verdere opdrachten en waarbij het niveau van het “gewone” Engels (nog) beter zal worden.

De speciaal gevormde klassen zullen in principe gedurende drie kwart jaar een uitgebreid programma volgen van specifieke voorbereidingen, afgesloten met een apart landelijk examen rond maart te Amsterdam. Dit examen behelst 5 onderdelen: reading, writing, English in Use, listening en speaking.

Wat is het CAE/CPE?

Uitgebreide informatie tref je aan op de website (www.cambridgeesol.org). Kort samengevat komt het hier op neer: de Universiteit van Cambridge ontwikkelt en beoordeelt ieder jaar meer dan 250.000 examens van mensen die een Engels bewijs van vaardigheid in lezen, schrijven, luisteren, spreken en English in Use (idioom en grammatica) willen hebben. Deze examens zijn bekend over de hele wereld en het bezit van een dergelijk diploma wordt door het bedrijfsleven en vervolgonderwijs enorm gewaardeerd. Vaak leidt het tot vrijstellingen bij Hogescholen en Universiteiten (o.a. in het buitenland). Kortom: een Cambridge Certificate voegt meerwaarde toe aan je havo/vwo-diploma en vergroot je kansen op de arbeidsmarkt.

De leerling behaalt het officiële “Cambridge Certificate in Advanced English” (CAE) of het hogere “Certificate of Proficiency in English” (CPE).

NB: De lessen kunnen gevolgd worden onder voorbehoud van je schoolrooster. Er zijn kosten verbonden aan deelname voor het examen> voor de lessen worden er geen extra kosten in rekening gebracht.

3.25 KEUZEMODULE FRANS DELF

Frans is een belangrijke internationale voertaal, niet alleen binnen de Europese Unie, maar ook op mondiaal niveau. Het is de vijfde meest gesproken taal ter wereld en vormt samen met het Engels een belangrijke voertaal in de internationale academische en commerciële wereld. De sectie Frans van het St. Michaël College biedt een versterkt taalprogramma Frans aan als extra vak in het vrije deel, waar de leerlingen op de hogere taalniveaus van het ERK (B1 en B2) hun mondelinge en schriftelijke communicatievaardigheden in het Frans kunnen verbeteren. De DELF-lessen zullen van oktober tot maart plaatsvinden als voorbereiding op de DELF-examens die in maart van elk schooljaar worden georganiseerd. Leerlingen die slagen voor het DELF-examen behalen hiermee een internationaal erkend diploma dat een heel leven lang geldig blijft en deuren opent voor een toekomstige loopbaan in de academische en commerciële sector.

Wat is het nut van een DELF diploma?

- Leerlingen kunnen hun eigen taalbeheersing beter inschatten
- Vorderingen in spreken, luisteren, lezen en schrijven worden meetbaar
- De extra lessen hebben een positieve uitwerking op de reguliere schoolresultaten en vormen een sterke basis voor de eindexamens VWO.
- Toekomstige (buitenlandse) werkgevers weten precies op welk niveau de leerling het Frans beheerst
- Het DELF diploma is internationaal erkend
- Leerlingen met een diploma kunnen worden toegelaten op Franstalige scholen, universiteiten en cursussen in de hele wereld
- De internationale arbeidsmarkt staat open voor leerlingen. Er is namelijk maar een beperkt aantal Nederlanders dat goed Frans spreekt!

Voor meer informatie omtrent DELF kunnen je terecht op de website van het Institut Français des Pays-Bas (<http://institutfrancais.nl/nl/het-frans-onderwijzen/het-delf-junior/veel-gestelde-vragen.html>) of bij mevrouw Van der Drift.

NB: Er zijn kosten verbonden aan de deelname aan het DELF-examen. De lessen kunnen gevolgd worden onder voorbehoud van je persoonlijke schoolrooster.

3.26 KEUZEMODULE DUIJS GOETHE

Duits wordt niet alleen in Duitsland gesproken. Het is in maar liefst zes Europese landen een officiële voertaal: Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Luxemburg, Liechtenstein en België. Ook in delen van Denemarken en Italië neemt Duits een bijzondere positie in. Voor ongeveer 16% van de EU-bevolking is Duits de moedertaal. Dat is één op de zes mensen!

Ook is Duitsland een van de belangrijkste handelspartners van veel Nederlandse bedrijven. Het heeft de grootste economie van Europa en voor het Nederlandse bedrijfsleven is het belangrijk dat zij werknemers hebben die het Duits goed beheersen. Op dit moment zijn er ruim 4700 vacatures (bron: www.trovit.nl), waarbij de bedrijven mensen zoeken die naast Nederlands en Engels ook goed Duits spreken. Voor je kansen op de arbeidsmarkt is het dus echt een groot voordeel om goed Duits te spreken.

Op het St. Michaël College kunnen leerlingen die Duits een interessante taal vinden en alvast een belangrijke stap willen doen voor hun portfolio en CV zich inschrijven voor het deelnemen aan een examentraining dat leerlingen voorbereidt op het **Goethe Zertifikat Deutsch B1j**. Het Goethe Zertifikat Deutsch is een officieel en internationaal erkend diploma dat zijn geldigheid behoudt zonder bijscholingen te volgen. De richtlijn van dit certificaat is het Europees Referentiekader (ERK).

Met behulp van een examen-boek wordt de reguliere lesstof tijdens het extra uur anders benaderd. Duits is natuurlijk de voertaal tijdens deze lessen. Naast spreek-, lees- en luistervaardigheid zullen de deelnemende leerlingen ook leren om op een wat vrijere manier kleinere stukken tekst te schrijven (brief of e-mail). Om ervoor te zorgen dat je helemaal voorbereid bent op het Goethe Zertifikat examen "Fit in Deutsch" (A2-B1-B2 niveau), maken we natuurlijk eerst in de les wat oefenexamens.

Wil je meer informatie omtrent het Goethe Zertifikat Deutsch dan kun je terecht op de website van het Goethe-Institut in Amsterdam (<https://www.goethe.de/de/spr/kup/prf/prf/gb1.html>) of bij meneer Lindner, docent Duits.

NB: Er zijn kosten verbonden aan de deelname van het Goethe Zertifikat Deutsch. De lessen kunnen gevolgd worden onder voorbehoud van je persoonlijke schoolrooster.

profielkeuzekaart vwo

algemeen deel en keuzemodule

vwo bovenbouw - lessentabel	v4	v5	v6
algemeen gemeenschappelijk deel			
Nederlands	2,5	2,5	2,5
Engels	2	2	2
Duits of Frans	2,5	2,5	2,5
maatschappijleer	2	-	-
lichamelijke opvoeding (lo)	2	1	0,5
culturele & kunstzinnige vorming (ckv)	1,5	-	-
algemeen vrij deel (schoolgebonden)			
levensbeschouwelijke vormingsonderwijs (lv)	2	-	-
studiebegeleiding/mentoraat	1	1	1
loopbaanoriëntatie en -begeleiding (lob)	*	*	*
reis- en werkweek	*	*	*
profielwerkstuk (pws)	-	*	*
keuzemodule taal ^{*/**}			
Cambridge Engels	-	2	-
Frans Delf	1	-	-
Goethe Duits	1	-	-
Spaans Dele	1	1	-

*Aantal uren is per jaar verschillend.

**Indien voldoende aanmeldingen. Examens worden extern afgenomen.

profielen >>

schooljaar 2020-2021

vwo profielen

natuur & techniek (NT)				v4	v5	v6	natuur & gezondheid (NG)				v4	v5	v6
profieldeel verplicht							profieldeel verplicht						
wiskunde B				3	3	3	wiskunde A of wiskunde B				2/3	3	3
natuurkunde				3	3	3	biologie				2	3	2
scheikunde				2	3	2,5	scheikunde				2	3	2,5
profielkeuzedeel (kies 1 vak)							profielkeuzedeel (kies 1 vak)						
wiskunde D				2	2	3	natuurkunde				3	3	3
onderzoek & ontwerpen (o&o)				3	3	3	onderzoek & ontwerpen (o&o)				3	3	3
biologie				2	3	2	aardrijkskunde				2	2	2
vrije deel (kies 1 vak)							vrije deel (kies 1 vak)						
biologie				2	3	2	natuurkunde				3	3	3
onderzoek & ontwerpen (o&o)				3	3	3	onderzoek & ontwerpen (o&o)				3	3	3
wiskunde D				2	2	3	wiskunde D*				2	2	3
kunst muziek & kunst alg.				1	2,5	4	kunst muziek & kunst alg.				1	2,5	4
kunst beeld. vorming & kunst alg.				1	2,5	3,5	kunst beeld. vorming & kunst alg.				1	2,5	3,5
informatica				-	2	2	informatica				-	2	2
bewegen, sport & maatsch. (bsm)				2	2	2	bewegen, sport & maatsch. (bsm)				2	2	2
economie				2	3	2	economie				2	3	2
aardrijkskunde				2	2	2	aardrijkskunde				2	2	2

economie & maatsch. (EM)				v4	v5	v6	cultuur & maatschappij (CM)				v4	v5	v6
profieldeel verplicht							profieldeel verplicht						
wiskunde A of wiskunde B				2/3	3	3	wiskunde A of wiskunde C				2	3	2/3
economie				2	3	2	aardrijkskunde				2	2	2
geschiedenis				2	2	2	geschiedenis				2	2	2
profielkeuzedeel (kies 1 vak)							profielkeuzedeel kunst (kies 1 vak)						
aardrijkskunde				2	2	2	kunst muziek & kunst alg.				1	2,5	4
bedrijfseconomie (beco)				2	3	2	kunst beeld. vorming & kunst alg.				1	2,5	3,5
Duits				2,5	2,5	2,5							
Frans				2,5	2,5	2,5							
vrije deel (kies 1 vak)							vrije deel (kies 1 vak)						
onderzoek & ontwerpen (o&o)				3	3	3	onderzoek & ontwerpen (o&o)				3	3	3
Duits				2,5	2,5	2,5	Duits				2,5	2,5	2,5
Frans				2,5	2,5	2,5	Frans				2,5	2,5	2,5
bewegen, sport & maatsch. (bsm)				2	2	2	bewegen, sport & maatsch. (bsm)				2	2	2
informatica				-	2	2	informatica				-	2	2
kunst muziek & kunst alg.				1	2,5	4	economie				2	3	2
kunst beeld. vorming & kunst alg.				1	2,5	3,5							
aardrijkskunde				2	2	2							
bedrijfseconomie (beco)				2	3	2							

*Wiskunde D kan alleen gekozen worden in combinatie met wiskunde B.

profielkeuzekaart havo

algemeen deel en keuzemodule

havo bovenbouw - lessentabel	h4	h5
algemeen gemeenschappelijk deel		
Nederlands	3	3
Engels	3	2
maatschappijleer	-	2
lichamelijke opvoeding (lo)	2	0,5
culturele & kunstzinnige vorming (ckv)	1,5	-
algemeen vrij deel (schoolgebonden)		
levensbeschouwelijke vormingsonderwijs (lv)	2	-
studiebegeleiding/mentoraat	1	1
loopbaanoriëntatie en -begeleiding (lob)	*	*
reis- en werkweek	*	*
profielwerkstuk (pws)	*	*
keuzemodule taal**		
Cambridge Engels	-	2
Frans Delf	1	-
Goethe Duits	1	-
Spaans Dele	1	-

*Aantal uren is per jaar verschillend.

**Indien voldoende aanmeldingen. Examens worden extern afgenomen.

profielen >>

schooljaar 2020-2021

havo profielen

natuur & techniek (NT)	h4	h5
profieldeel verplicht		
wiskunde B	3	3
natuurkunde	3	3
scheikunde	2	3
profielkeuzedeel (kies 1 vak)		
wiskunde D	2	3
onderzoek & ontwerpen (o&o)	3	3
biologie	3	3
vrije deel (kies 1 vak)		
biologie	3	3
onderzoek & ontwerpen (o&o)	3	3
wiskunde D	2	3
kunst muziek & kunst alg.	3	3,5
kunst beeldende vorming & kunst alg.	3	3
informatica	2	3
bewegen, sport & maatschappij (bsm)	2	2
economie	3	3
Duits	3	3
Frans	3	3
aardrijkskunde	2	3

economie & maatschappij (EM)	h4	h5
profieldeel verplicht		
wiskunde A of wiskunde B	3	2/3
geschiedenis	3	2
economie	3	3
profielkeuzedeel (kies 1 vak)		
aardrijkskunde	2	3
bedrijfseconomie (beco)	2	3
vrije deel (kies 1 vak)		
Duits	3	3
Frans	3	3
vrije deel (kies 1 vak)		
onderzoek & ontwerpen (o&o)	3	3
Duits	3	3
Frans	3	3
bewegen, sport & maatschappij (bsm)	2	2
informatica	2	3
kunst muziek & kunst alg.	3	3,5
kunst beeldende vorming & kunst alg.	3	3
aardrijkskunde	2	3
bedrijfseconomie (beco)	2	3

natuur & gezondheid (NG)	h4	h5
profieldeel verplicht		
wiskunde A of wiskunde B	3	2/3
biologie	3	3
scheikunde	2	3
profielkeuzedeel (kies 1 vak)		
natuurkunde*	3	3
onderzoek & ontwerpen (o&o)	3	3
aardrijkskunde	2	3
vrije deel (kies 1 vak)		
natuurkunde*	3	3
onderzoek & ontwerpen (o&o)	3	3
wiskunde D**	2	3
kunst muziek & kunst alg.	3	3,5
kunst beeldende vorming & kunst alg.	3	3
informatica	2	3
bewegen, sport & maatschappij (bsm)	2	2
economie	3	3
Duits	3	3
Frans	3	3
aardrijkskunde	2	3

cultuur & maatschappij (CM)	h4	h5
profieldeel verplicht		
aardrijkskunde	2	3
geschiedenis	3	2
1e profielkeuzedeel kunst (kies 1 vak)		
kunst muziek & kunst alg.	3	3,5
kunst beeldende vorming & kunst alg.	3	3
2e profielkeuzedeel taal (kies 1 vak)		
Duits	3	3
Frans	3	3
vrije deel (kies 1 vak)		
onderzoek & ontwerpen (o&o)	3	3
Duits	3	3
Frans	3	3
bewegen, sport & maatschappij (bsm)	2	2
informatica	2	3
wiskunde A	3	2
economie	3	3

*Natuurkunde kan alleen gekozen worden in combinatie met wiskunde B.

**Wiskunde D kan alleen gekozen worden in combinatie met wiskunde B.

BIJLAGE 3 OVERZICHT VAKKEN BOVENBOUW SE/CE

se= schoolexamen / ce=centraal schriftelijk examen)

VAK	AFKORTING	HAVO	VWO
aardrijkskunde	AK	se+ce	se+ce
biologie	BIOL	se+ce	se+ce
bedrijfseconomie	BECO	se+ce	se+ce
BSM (Bewegen, Sport en Maatschappij)	BSM	se	se
culturele kunstzinnige vorming	CKV	se	se
Duits	DUTL	se+ce	se+ce
economie	ECON	se+ce	se+ce
Engels	ENTL	se+ce	se+ce
Frans	FATL	se+ce	se+ce
geschiedenis	GES	se+ce	se+ce
informatica	IN	se	se
kunst Algemeen	KUA	ce	ce
kunst- Beeldende vorming	KUBV	se	se
kunst - Muziek	KUMU	se	se
levensbeschouwelijk vormingsonderwijs	LV	se	se
lichamelijke opvoeding	LO	se	se
maatschappijleer	MAAT	se	se
natuurkunde	NAT	se+ce	se+ce
Nederlands	NETL	se+ce	se+ce
onderzoeken en ontwerpen	O&O	se	se
scheikunde	SCHEIK	se+ce	se+ce
wiskunde A	WIS A	se+ce	se+ce
wiskunde B	WIS B	se+ce	se+ce
wiskunde C	WIS C		se+ce
wiskunde D	WIS D	se	se

BIJLAGE 4 DE BETEKENIS VAN EEN AANTAL TERMEN

Leerlingen:	Alle leerlingen die op school staan ingeschreven.
Ouders:	Ouder(s), voogd(en) of feitelijke verzorger(s) van de leerling(e).
Docenten:	Personeelsleden met een onderwijzende taak.
Administratieve en technische medewerkers:	Personeelsleden met onderwijs ondersteunende taken.
Schoolleiding:	Rector en conrectoren.
Afdelingsleider:	Een functionaris die het mentoraat van een klassenlaag/-lagen coördineert en organiseert. Hij is medeverantwoordelijk voor het totale functioneren van de betreffende klassenlaag/-lagen.
Mentor:	Een docent die het functioneren van de klas of groep waarvan hij mentor is begeleidt. De begeleiding vindt plaats op terreinen als het schoolwerk, de betrekkingen met docenten, overig personeel en medeleerlingen alsmede de schoolomgeving in algemene zin.
Decaan:	Functionaris die voorlichting geeft over vakken, studies- en beroepskeuze en die de leerlingen begeleidt bij het maken van keuzes.
Schoolbestuur:	Het bestuur van de Onderwijsstichting St. Michaël College.
Leerlingenraad:	Organisatie die de belangen van leerlingen behartigt.
Spectrascholair:	Een organisatie die activiteiten organiseert buiten de les o.l.v. een coördinator. Dit zijn activiteiten waaraan leerlingen vrijwillig deelnemen. Ze vinden plaats op school of buiten school en meestal buiten de gewone lessen.
Medezeggenschapsraad:	Het vertegenwoordigend orgaan van de hele school.
Geleding:	Een onderdeel van het St. Michaël College (alle leerlingen samen, alle ouders samen, alle docenten samen, alle administratieve en technische medewerkers samen)
Jaar:	Schooljaar.
Onderbouw:	Klassen 1, 2 en 3.
Bovenbouw:	Klassen 4, 5 en 6.
Huiswerk:	Schoolwerk dat thuis moet worden geleerd of gemaakt.
Proefwerk/voortgangstoets:	Van tevoren aangekondigde toets, die de behandelde stof van een aantal lessen of de leerstof van een boek bevat. Het cijfer telt mee voor het rapport.
Diagnostische toets:	Toetsing waarvan de beoordeling uitsluitend is bedoeld om de leerling en de docent inzicht te geven in hoeverre de leerstof begrepen en/of geleerd is. Kan ook onverwacht gegeven worden. Het behaalde cijfer telt niet mee voor het rapport.
Overhoring:	Toetsing die de behandelde stof van een les of een deel van de leerstof van een proefwerk bevat. Een overhoring kan onverwacht (= onaangekondigd) gegeven worden. Het behaalde cijfer telt mee voor het rapport.
Werkstuk:	Toetsing waarvan de stof niet in de les wordt besproken, waarbij de leerling zelfstandig een onderwerp moet behandelen om zijn vaardigheden te testen en te vergroten/verscherpen.
Schoolexametoets:	Schriftelijke of mondelinge toets die deel uitmaakt van het Programma van Toetsing en Afsluiting van een vak in de 2e fase.
Praktische opdracht:	Opdracht die deel uitmaakt van het Programma van Toetsing en Afsluiting van een vak in de 2e fase.
Handelingsdeel:	Activiteit omschreven in het Programma van Toetsing en Afsluiting van een vak in de 2e fase, die naar behoren dient te worden uitgevoerd.
Studiewijzer:	Overzicht per vak van de te bestuderen leerstof, leerdoelen en activiteiten, per periode weergegeven.

Scholengemeenschap St. Michaël College HAVO-VWO Leeghwaterweg 7 1509 BS ZAANDAM
Postbus 54 1540 AB KOOG a/d ZAAN **T** 075 612 7474 **F** 075 612 7475
E info@stmichaelcollege.nl **W** www.stmichaelcollege.nl IBAN NL98RAB001073.15.599